VALTIOVARAINMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Budjettineuvos 25.11.2020
Petri Syrjänen

VALTIONPERINNÖT

Lainsäädäntö

Jollei perillistä ole, menee perintö perintökaaren (40/1965; PK) 5:1 §:n mukaan valtiolle. Sukulaisista perinnön saavat lähinnä rintaperilliset ja jälkeläisillä on sijaantulo-oikeus (PK 2:1 §). Jollei rintaperillistä ole, saavat perittävän vanhemmat perinnön. Kuolleen vanhemman sijaan tulevat perittävän veljet ja sisaret tai näiden jälkeläiset (PK 2:2 §). Jollei edellä mainittuja sukulaisia ole, saavat perittävän isovanhemmat perinnön ja jos joku näistä on kuollut, tulevat isovanhempien lapset perillisasemaan (PK 2:3 §). Muut sukulaiset eivät saa periä (PK 2:5 §). Siten sukulaisista serkut eivät enää peri.

Valtion perintönä saama omaisuus voidaan luovuttaa perittävän läheiselle, jos sellaista luovutusta olosuhteisiin katsoen on pidettävä kohtuullisena (PK 5:2 § 1 mom.). Omaisuus voidaan luovuttaa myös sille kunnalle, missä perittävä viimeksi on asunut. Kiinteä omaisuus voidaan lisäksi luovuttaa sille kunnalle, jossa omaisuus sijaitsee.

Valtiolle perintönä tullutta omaisuutta ei voida luovuttaa perittävän läheiselle tai kunnalle, jos sen pysyttämiseen valtion omistuksessa tai sen käyttämiseen muulla tavoin on erityistä syytä. Tämä ei kuitenkaan estä omaisuuden luovuttamista perittävän läheiselle, jos voidaan perustellusti otaksua, että luovutus vastaisi perittävän viimeistä tahtoa.

Valtioneuvosto tekee päätöksen valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta tai valtiolla pysyttämisestä silloin, kun jäämistön perunkirjoitusarvo on suurempi kuin 750 000 euroa. Muissa tapauksissa päätöksen tekee Valtiokonttori. Valtioneuvoston päätösvaltaa käyttää yleisistunto silloin, kun jäämistön perunkirjoitusarvo on yli 750 000 euroa (Valtioneuvoston ohjesääntö (262/2003) 4 §:n 5 kohta ja valtioneuvoston asetus valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta (1257/2007) 2 §).

Asioiden määrä

Valtionperintöasioita on vuosittain noin 600. Noin 60 prosentissa tapauksista perittävä on tehnyt testamentin. Lähes kaikki valtionperintöpäätökset (vajaa 200 kpl vuodessa) tekee Valtiokonttori.

VALTIONPERINTÖJÄ KOSKEVAA RATKAISUKÄYTÄNTÖÄ

Rahavarat

Valtioneuvoston pitkäaikainen käytäntö on ollut, että jos kuolinpesässä on huomattava määrä rahaa, osa rahavaroista pysytetään valtiolla. Kuolinpesien hoidon sujuvoittamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi on Valtiokonttorin 5.2.2016 tekemällä päätöksellä muutettu käytäntöä niin, ettei kuolinpesiin kuuluvia asuntoja enää myydä. Tämän vuoksi on myös muutettu rahavarojen pysyttämiskäytäntöä siten, että

rahavarojen määrän ylittäessä 100 000 euroa rahavaroista pysytetään noin 60 % valtiolla. Niissä tapauksissa, joissa asunto myydään ennen 5.2.2016 annetun valtakirjan nojalla, noudatetaan kuitenkin aiempia raja-arvoja. Valtiolla pysytettävien rahavarojen määrän osalta voidaan poiketa perittävän läheisen eduksi. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 22.5.1996 t. 1560 katsonut, että valtioneuvosto on voinut sille kuuluvan harkintavallan nojalla ja rajoissa päättää, että osa rahavaroista pysytetään valtiolla ja osa luovutetaan kaupungille. Valtioneuvoston päätös ei loukannut perittävän läheisiksi katsottujen valittajien oikeutta.

Erityisiä syitä pysyttää omaisuutta valtiolla

Museaalisesti arvokas omaisuus on Museoviraston esityksen mukaisesti pysytetty valtiolla.

Maa-alueiden hallinnan osalta valtion selkeät yksilöidyt käyttötarpeet ovat ensisijaisia. Ympäristöministeriön hallintaan kiinteistöjä on siirretty, jos maita on voitu osoittaa sellaisenaan suojelualueiksi tai käyttää vaihtomaina luonnonsuojeluhankkeiden toteuttamisessa. Maatilakiinteistöjä on pysytetty valtiolla mm. silloin, kun maita on voitu käyttää Metsähallituksen siemenviljelysalueiden hankinnan vaihtomaana tai puolustusvoimien alueiden vaihtomaana.

Perinnön luovuttaminen perittävän läheiselle

Läheisyys perinnönjättäjään osoitetaan lähinnä todistajan lausunnoilla ja läheisyyden edellytetään olevan luonteeltaan tavanomaista sukulaisten keskinäistä kanssakäymistä läheisempää.

Valtionperintöasioissa saattaa yksityisen henkilön etu joutua ristiriitaan julkisen edun kanssa. Yksityisen ja julkisen edun ristiriitatilanteita ratkaistaan PK 5:2 §:n nojalla. Valtion viranomaisen erityinen käyttötarve on väistynyt perittävän läheisen edun ollessa kysymyksessä mm. silloin, kun avopuolisolle on luovutettu omaisuutta.

Jos perinnönjättäjällä on viimeisinä elinvuosinaan ollut fyysinen tai psyykkinen este tehdä testamentti, mutta hän on kuitenkin ilmaissut tahtonsa tehdä testamentti hakijan hyväksi tai asia muuten on selkeästi osoitettu, voidaan pesän omaisuus kokonaan tai kohtuullinen osuus siitä luovuttaa läheiselle. Myös perinnönjättäjän äkillinen kuolema on voinut estää testamentin teon.

Myös yhteisö voi olla luovutuksensaaja, jos se todetaan perinnönjättäjälle läheiseksi.

Perinnön luovuttaminen kunnalle

Jos kunta on hakenut koko omaisuutta luovutettavaksi, sen hakemus hylätään niiltä osin kuin omaisuutta pysytetään valtiolla ja/tai luovutetaan perittävän läheiselle.

Vakiintuneen käytännön mukaan kunta esittää luovutettavaksi hakemalleen omaisuudelle käyttötarkoituksen.